

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Кирил Захариев Костов, ЮЗУ „Неофит Рилски
по отношение качествата на дисертация
за присъждане на образователната и научна степен
„ДОКТОР“

област на висше образование **1. Педагогически науки**
професионално направление **1.3. Педагогика на обучението по:**
докторска програма: **„Теория и методика на физическото възпитание и спортната**
тренировка“.

Автор: РАЛИЦА ГЕОРГИЕВА КУНЧЕВА

Тема: „ОПТИМИЗИРАНЕ НА ЧАСОВЕТЕ ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ
И СПОРТ ЗА I – IV клас (МОДУЛ „ГИМНАСТИКА“)

Научен ръководител: проф. д-р Бонка Димитрова

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-5678 от 24.11.2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: „Оптимизиране на часовете по физическо възпитание и спорт за 1– 4 клас“ (модул „гимнастика), за придобиване на образователната и научна степен **„доктор“** в посочените по-горе област на висше образование, професионално направление и докторантска програма.

Автор на дисертационния труд е докторантът на самостоятелна подготовка към катедра „Теория и методика на физическото възпитание“ към ПУ, Ралица Георгиева Кунчева с научен ръководител проф. д-р Бонка Димитрова от НСА „Васил Левски“

Представеният от докторант Кунчева комплект онлайн материали, както и на хартиен носител, е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

1. молба по образец до ректора за откриване на процедура;
2. автобиография по европейски формат;
3. протокол от предварителното обсъждане в катедрата;
4. автореферат;
5. декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
6. справка за спазване на специфичните изисквания на Педагогически факултет;
7. списък на публикациите;
8. дисертационен труд;
9. копия на публикациите по темата на дисертационния труд;
10. комплект документи на хартиен носител от т. 1 до т. 9 – 3 броя;
11. комплект документи от т. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8 (евентуално посочване на други документи от т. 5 и 9 на електронен носител) – 7 броя;

Ралица Георгиева Кунчева е завършила висшето си образование в ПУ „Паисий Хилендарски“ като „бакалавър“ (2008 г.) и „магистър“ (2011г.) със специалност „ПОФВ“. След завършването на висшето си образование е работила като преподавател в катедрата по „ТМФВ“ към ПУ „Паисий Хилендарски“, като същевременно е била зачислена като

докторант на самостоятелна подготовка към същата катедра под научното ръководство на проф. д-р Бонка Димитрова. Владее руски и английски език.

2. Актуалност на тематиката

Проблемът за оптимизиране процеса на обучение по всеки учебен предмет, включително и във физическото възпитание, има своето значимо място, както в чисто теоретичен (научен) план, така също и най-вече, в практическата реализация на дейността. Още повече, когато обект на въздействие и обучение са малките ученици, въпросът придобива още по-голяма деликатност и сложност. Както е отбелязано и от самия автор въпросът „... доколко е ефективно обучението в основното ядро „Гимнастика“ е особено актуален през последните години“?, когато гимнастика е неоснователно пренебрегвана за сметка на спортните игри. Авторът посочва също така „... че е необходимо оптимизиране на обучението по гимнастика, чрез създаването на целенасочена програма за превенция на нарушенията в стойката с помощта на комплекси на гимнастическа стена, както и да се проведат целенасочени изследвания в тази посока, които да имат за цел разработването на методи с разширено използване на средствата на гимнастиката за интензивното развитие на физическите качества. Това би довело до рационално дозиране на натоварването в урока по физическо възпитание.“ Правилно е отбелязана и аксиомата, че „увеличаването на часовете по гимнастика ще доведе до по-добро развитие на физическите качества и дееспособност при децата в началното училище“. В тази връзка, ще отбележим, че разработвания в дисертационния труд на Ралица Кунчева проблем, свързан с оптимизиране процеса на обучение по гимнастика, е особено актуален в своето съвременно звучене като изследователска и най-вече като практико-приложна територия в многостранния учебен процес, реализиран в условията на днешната училищна реалност.

3. Познаване на проблема

Внимателният и задълбочен анализ на написаното в първата глава на дисертацията показва, че авторът познава в дълбочина изследвания от него проблем, свързан с необходимостта от целенасочена работа в уроците по гимнастика с цел за подобряване развитието на двигателните качества на малките ученици и тяхната физическа дееспособност. В настоящата дисертация това е постигнато, чрез задълбочен анализ на „... ролята на гимнастиката в училищното физическо възпитание“, (стр. 6-20) на анализа на „... анатомио-физиологични и психомоторни особености на 7-10 годишните деца“ (стр. 21-27) и чрез подробния „... сравнителен анализ на наши и чужди учебни програми в урока по физическо възпитание „(стр. 53-63) в тази училищна възраст.

От една страна това говори за добро познаване на изследваната проблематика, а от друга, дава възможност на автора да изрази своето виждане по богатата фактология и нейното творческо интерпретиране.

Бих посочил също така, че всеки опит да се усъвършенства методиката на обучение по гимнастика, особено когато става въпрос за сензитивен период в развитието на подрастващите, заслужава одобрение и поощрение. Това е и отправната точка от която трябва да се оценява и настоящия дисертационен труд, за който още в началото ще отбележа, че е едно полезно изследване, подкрепено с реализирането на формиращ педагогически експеримент.

4. Методика на изследването

Избраната от докторант Ралица Кунчева комплексна методика на изследване, сполучливо подбрания математико-статистически инструментариум за обработка и количествен анализ на експериментално получените данни, както и цялостната логика и последователност на проведената експериментална работа, позволяват на докторант Кунчева не само да констатира сегашното състояние на изследвания от нея проблем, но и да изгради логично построена методика за подобряване на двигателните качества на малките ученици, да я експериментира в реалната практика, и да получи отговор на

поставените от нея въпроси и задачи на дисертационния труд. Всичко това, а и получените и анализирани по нататък в дисертацията данни, ми дават основание да направя заключението, че използваната от автора методика на изследване позволява да се постигне поставената цел и да се реализират конкретните задачи на изследването.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е написан на 159 страници, съдържащи текст, таблици 35 бр. и 73 фигури. Библиографията се състои от 146 източника на кирилица и 52 на латиница. Списъкът на авторските публикации включва 5 заглавия.

В глава първа („Литературен обзор“) се разглежда доста подробно и анализира съществуващата наша и чужда литература по изследваната проблематика. Направената характеристика на анатоמו-физиологичните и психомоторните характеристики на 7-10 годишните деца, техните морфо-функционалните особености в развитието им, както и на двигателните им способности (кондиционни и координационни), показват доста добрата осведоменост на докторант Кунчева в тази проблематика. Сполучлива е и аргументацията на мотивите за разработването на тази тема, направена в т. I.3. , където авторката обобщава, че „... във всичките анализирани източници се констатира единно мнение, като считат, че началната училищна възраст е най-благоприятна за решаването на основните задачи в училищното физическо възпитание. Ако по това време децата не развият пълноценно основните физически качества и навици в този плодотворен период за развитие, техният двигателен потенциал може безвъзвратно да бъде загубен“, което я мотивира да проведе настоящето дисертационно изследване, като заключава „...че в предложения програмен материал, ако се разглеждат средствата за обучение на физическите качества, то е много сбито и непоследователно, без да се отчита нивото на физическата и функционалната готовност на децата. Това ни позволява да работим в посока на групиране на средствата по години на обучение в зависимост от нивото на физическа подготвеност на учениците от началните класове. Ето защо е необходимо да се намерят начини за подобряване на учебните програми, увеличаване на ефективността на уроците по физическо възпитание и в частност – часовете по гимнастика в училище, както и избор на средства, които влияят върху развитието на физическата подготовка при учениците от началните класове“

Като цяло одобрявам логиката и фактологията, представена в глава първа. Към написаното в нея обаче, могат да се отправят и някои, макар и незначителни забележки и препоръки.

1. Литературният обзор, макар и доста информативен, (58 стр.) в този си вид е направен малко шаблонно. Би могло да се намали като обем в рамките на не повече от 30-35 стр. и да се акцентира основно върху източници, които пряко се отнасят към развитието и усъвършенстването на кондиционните и координационните способности на подрастващите с помощта на гимнастическата дейност и в частност със специално подбрани гимнастически упражнения. Редуцирането да бъде по посока целенасоченост на обзора, съобразно темата на дисертацията, особено в подточки 1.2. и 1.3.

2. Полезно би било в края на всяка подточка на глава първа да се направят и съответните конкретни изводи, които да подсилят необходимостта от разработваната в дисертацията проблематика.

Във втората глава (15 стр.), в своята логична последователност, са представени методологическите характеристики на изследването и неговите организационно-времени параметри. За написаното в тази глава ще посочим, че тя е съобразена с изискванията за подобен род научни разработки, където се описва последователността на извършената изследователска работа във времеви и организационен порядък. В структурно отношение е спазена логиката на изложението, като се посочва целта и задачите на изследването, неговият обект и предметната област, като и изследователските методи с които е събрана и обработена

първичната емпирична информация. Докторант Кунчева се е справила сравнително добре с изясняването на методологическия инструментариум на изследването.

На фона на положителното ми отношение към написаното в тази глава искам да отбележа, че е могло по-добре да се прецизират методологическите характеристики на изследването (по отношение на по-доброто им формулиране), както и представянето на комплексите от упражнения със силов и гимнастически характер, които е използвала докторант Кунчева в експерименталните групи.

Третата глава е в обем от 64 страници. Тя е посветена изцяло на анализа на собствените експериментални данни. Построена е логически и изцяло върху основата на получените резултати от проведения *едногодишен формиращ експеримент*. Тези резултати са представени и анализирани последователно и показват очакваните въздействия от целенасочената работа в уроците по физическо възпитание в заложените цел и задачи на изследването.

Използваната в тази част на дисертацията математико-статистическа обработка дава много добра възможност за задълбочен количествен и качествен анализ на получените експериментални данни. Това се отнася както за сравнителния вариационен анализ в динамиката на физическото развитие на изследваните ученици и тези за състоянието и развитието на двигателните способности, така също и за корелационния и регресионния анализи, които показват евентуалните зависимости и взаимовръзки между изследваните показатели и открояват основните фактори, имащи отношение към крайния резултат от обучителния процес. Тази част от анализа е направен сравнително компетентно.

Графичното оформление и онагледяване на получените резултати са направени много добре и съответстват на получените и представените в таблиците данни.

На основата на получените резултати и на техния анализ в дисертационния труд на докторант Ралица Кунчева могат да се открият следните по-важни приноси:

1. Разкрити и апробирани са в училищната практика иновационни възможности за оптимизиране на учебното съдържание в модул „Гимнастика“ в началното училище.
2. В тази насока е също така и разработената и апробирана в практиката методика за подобряване на обучението по гимнастика в началното училище с цел превенция на гръбначните изкривявания и изграждане на правилно телодържане при малките ученици.
3. Въз основа на получените резултати от проведеното изследване се доказва, че трябва да се постави по-голям акцент върху профилактичната насоченост на обучението по гимнастика чрез комплекси от упражнения на гимнастическа стена, целящи да се подсигури базата на една обща всестранна физическа подготовка на учениците.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Като доказателство за значимостта и приложимостта в практика на изследвания в дисертацията проблем са и представените от автора 5 статии (2 под печат), които отразяват определени страни и резултати от изследването. Те са публикувани основно в УИ „Паисий Хилендарски“, с ISBN 978-619-202-279-2.

Независимо от факта, че цялостното структуриране и оформяне на резултатите от проведеното дисертационно изследване, както и публикуваните статии са плод на вещото ръководство на научния ръководител, предвид факта, че дисертацията е реализирана в самостоятелна форма на обучение и без да съм бил пряк свидетел при разработването на дисертационния труд, мога убедено да заявя, че представената дисертация и проведеното изследване е плод преди всичко на самия докторант, с неговото лично участие както при планирането, реализирането и написването на труда, така също и при анализа на получените

резултати и формулирането на приносите от тях. Към категоричното ми положително отношение за рецензираната дисертация бих направил и някои критични, макар и незначителни, бележки, отнасящи се до следното:

1. В изводите накрая е необходимо да се посочат конкретно установените от анкетното проучване фактори, които, както посочва докторантката, намаляват ефективността на учебните часове по гимнастика с ученици в 1-4 клас в начална образователна степен на обучение.
2. Получените многопластови данни и резултати от проведеното изследване е могло да бъдат по-ясно и конкретно представени, като изводи и препоръки в края на дисертацията.

7. Автореферат

Авторефератът към дисертационния труд отразява основните моменти и резултати от изследването. Като обем и структура той е направен според изискванията за резюмиране на подобен род разработки в съответствие с правилника на ПУ.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Ралица Георгиева Кунчева съдържа предимно практико-приложни резултати и приноси за учебна дейност по гимнастика с малките ученици. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и неговия правилник, както и на правилника на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените в дисертацията резултати са съобразени и съответстват на специфичните изисквания на Факултета по педагогика, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантът притежава необходимите теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание“, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в рецензираните по-горе: дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси.

Посочените от мен незначителни бележки и пропуски в дисертацията са по-скоро плод на липсата на опит, което често се констатира при по-младите изследователи, тръгнали по пътя на научните изследвания.

Предлагам на почитаемото научно жури **ДА ПРИСЪДИ** образователната и научна степен **‘доктор’** на **Ралица Георгиева Кунчева** в:

- област на висше образование: **1. Педагогически науки**
- професионално направление **1.3. Педагогика на обучението по.....**
- докторска програма: **„Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка.“**

05.01. 2021 г.
Благоевград

Изготвил становището:
(Проф. д.п.н. Кирил Костов)